

EL YARALANMASI GEÇİRMİŞ BİREYLERDE EL BECERİ DÜZEYİNİN EKLEM HAREKET AÇIKLIĞI, PİNÇ KUVVETİ, UYKU KALİTESİ, ÖZÜR, ANKSİYETE VE DEPRESYON DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİ: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Mehveş ÇELİK¹, Gülay Selin ŞAHİN¹, Ebrar TALAY¹, Raziye DEMİRAĞ¹, Fazlı Can ACAR¹, Nadir ASADLI¹, Ayşenur VATANSEVER¹, Kadriye Begüm TOPRAK¹, Sümeyye Deniz UZUNAL¹, Elif GÜNEŞ¹, Gözde UÇAR¹, Melda DURDU¹, Sedanur GÜNGÖR¹, Deran OSKAY¹

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara, Türkiye

 0000-0002-3943-5365

 0000-0002-2217-076X

ÖZ

Giriş: El yaralanmaları, bireylerin el becerilerini, fonksiyonel kapasitesini ve günlük yaşam aktivitelerini önemli ölçüde etkileyen yaygın ortopedik ve travmatik durumlardır. El becerisini değerlendirmede kullanılan Kutu ve Blok Testi (KBT), literatürde yalnızca el yaralanmaları sonrası değil aynı zamanda nörolojik etkilenimi olan bireyler ve geriatrik popülasyonda da kullanılmaktadır. Testin uygulanışı göz önüne alındığında testi doğru olarak tamamlamak için pinç kavrama, koordinasyon ve dikkat gibi bilişsel ve motor bileşenlerin birlikte çalışması gerekmektedir. Ancak, KBT ile bu parametreler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara literatürde sınırlı düzeyde rastlanmaktadır.

Amaç: Bu bağlamda, çalışmamızın amacı el yaralanması geçirmiş bireylerde KBT ile değerlendirilen el beceri düzeyinin; eklem hareket açıklığı, pinç kuvveti, uyku kalitesi, özür düzeyi, anksiyete ve depresyon düzeyleri ile olan ilişkisini incelemektir.

Metod: Çalışmaya, yaralanmasından en az altı hafta geçmiş bireyler dâhil edilmiştir. Katılımcıların birinci, ikinci ve üçüncü parmaklarının total aktif hareket açıklıkları (metakarpofalangeal ve interfalangeal eklem fleksiyonlarının toplamı) parmak gonyometresi ile; ince kavrama kuvveti Baseline® marka pinçmetre ile; el becerisi KBT ile; özür düzeyi Kol, Omuz ve El Sorunları Anketi [Disabilities of the Arm, Shoulder and Hand (DASH)] ile; anksiyete ve depresyon düzeyleri sırasıyla Beck Anksiyete Ölçeği (BAI) ve Beck Depresyon Ölçeği (BDI) ile; uyku kalitesi ise Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKI) ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya 41 birey (ortalama yaş: $35,6 \pm 1,17$; 24 erkek, 17 kadın) katılmıştır. Beceri düzeyi ile birinci ve ikinci parmakların total aktif hareket açıklıkları arasında sırasıyla $r = 0.35$, $p < 0.05$ ve $r = 0.31$, $p < 0.05$ olmak üzere orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca üçlü pinç kuvveti ile beceri düzeyi arasında da benzer şekilde orta düzeyde pozitif bir ilişki saptanmıştır ($r = 0.39$, $p < 0.05$). Öte yandan, beceri düzeyi ile özür düzeyi arasında güçlü düzeyde negatif bir korelasyon bulunmuştur ($r = -0.59$, $p < 0.01$). Bu sonuçlar, KBT performansının özellikle birinci ve ikinci parmakların total aktif hareket açıklığı ile üçlü pinç kuvvetiyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç: Bulgular, el becerisinin kazanılmasında hem eklem hareketliliğinin hem de ince kavrama kuvvetinin önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca KBT skorlarının DASH skorlarıyla güçlü negatif korelasyon göstermesi, beceri düzeyi arttıkça bireylerin özür algısının azaldığını düşündürmektedir. Bu durum, fonksiyonel beceri ölçümlerinin öznel özür düzeyini yansıtmaya açısından anlamlı bir gösterge olabileceğini göstermektedir. Sonuç olarak, el yaralanması sonrası bireylerin fonksiyonel kapasitesinin yalnızca kas-iskelet sistemi parametreleriyle değil, aynı zamanda öznel değerlendirme araçlarıyla birlikte ele alınmasının, klinik değerlendirme ve rehabilitasyon sürecinde önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: El yaralanmaları, beceri, pinç kuvveti, sonuç ölçümü, özür

İletişim/Correspondence

Mehveş ÇELİK

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara, Türkiye

E-posta: mehves.3336@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 13.05.2025

Kabul tarihi/Accepted: 24.07.2025